Knihovník/knihovnice v přímých službách (kód: 72-006-M)

Autorizující orgán: Ministerstvo kultury
Skupina oborů: Publicistika, knihovnictví a informatika (kód: 72)
Týká se povolání: Knihovník v přímých službách
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 4

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Revize knihovního fondu v knihovnách s lokální a regionální působností	4
Ovládání automatizovaného knihovního systému v relevantních modulech	4
Orientace v nakladatelské politice v ČR	4
Evidence, katalogizace a adjustace v knihovnách s lokální působností	4
Odborná komunikace se čtenáři, uživateli a zákazníky v knihovnách	4
Orientace v aktuálně vydávaných titulech	4
Zpracování jmenného katalogizačního záznamu dle platných standardů	4
Formální a obsahová analýza textu, rychlé čtení	4
Orientace v základních elektronických informačních zdrojích	4
Poskytování výpůjčních služeb v knihovnách s lokální a regionální působností (včetně meziknihovních)	4
Pořádání knihovních fondů	4

Platnost standardu

Standard je platný od: 21.10.2022 do: 06.05.2023

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.
Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO). Zdravotní způsobilost není vyžadována.

Kritéria jsou ověřována praktickým předvedením, písemným a ústním ověřením.
Pro praktické předvedení a písemné ověření je nutné, aby měl uchazeč pro sebe k dispozici počítač zapojený v síti internet a dostupný textový editor. Schopnost práce s počítačem a orientace v síti internetu je jednou z prověřovaných obecných kompetencí.

Během zkoušky je prověřována i znalost odborné terminologie. Terminologie používaná při zadávání úkolů i jejich hodnocení musí být v souladu s aktuální terminologií tak, jak ji uvádí Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) vytvářená Národní knihovnou České republiky.

V oblasti knihovnických a informačních služeb a provozu je nutné, aby konkrétní zadání i hodnocení respektovalo aktuální znění platných legislativních norem, zejména Občanský zákoník, č. 40/1964 Sb., Trestní zákoník, č. 40/2009 Sb., zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) včetně věcně příslušných vyhlášek v platném znění, zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V oblasti katalogizace je nutné, aby konkrétní zadání i hodnocení respektovalo aktuální katalogizační standardy, které určuje Národní knihovna České republiky.

Během zkoušky má uchazeč k dispozici manuály (aktuální verzi):
Balíková, Marie, Kubalová, Hana a Svobodová, Jaroslava. Katalogizace ve formátu MARC 21: stručná instrukce a příklady pro knihy a některé typy pokračujících zdrojů. 2., aktualiz. vyd.
Praha: Národní knihovna České republiky, 2008. 163 s. ISBN 978-80-7050-539-7.

Hercová, Ludmila a Svobodová, Jaroslava. Katalogizace ve formátu MARC 21: pokračující zdroje: stručná instrukce a příklady. 1. vyd. Praha: Národní knihovna České republiky, 2006. 149 s. ISBN 80-7050-496-X.

Uchazeč nemá právo přinést si ke zkoušce tyto manuály vlastní. Autorizovaná osoba je povinna zveřejnit před zkouškou aktuální citace manuálů a informace o pravidlech práce s manuály při zkoušce.

V případě, že se prověřuje znalost bibliografického záznamu v rozsahu MARC21 (MAchine-Readable Cataloging) formátu, pracuje se v rámci ověření pouze v rozsahu polí stanovených standardem „minimální záznam pro souborný katalog“, který stanovuje Národní knihovna České republiky.

Při vyhledávání digitalizovaných děl v digitálních knihovnách je uchazeči při ověření kompetence dostupný jeden titulní list monografického díla vydaného na území České republiky a v českém jazyce. Uchazeč prokazuje v rámci tohoto ověření orientaci v digitálních knihovnách budovaných českými institucemi.

Autorizovaná osoba připraví pro zkoušku sadu různých druhů dokumentů. Celkově se bude jednat o 300 dokumentů, z nichž bude vybráno pro zkoušku 10 dokumentů. Při výběru dokumentů je nutné připravit, není-li uvedeno výslovně jinak, aktuálně vydané dokumenty (vydané maximálně pět let před realizací zkoušky) a zohlednit specifika katalogizačně obtížných dokumentů. Zároveň je nutné zařadit do souboru pouze takové dokumenty, které jsou součástí fondů knihoven s lokální působností.
Soubor pro zkoušku musí být připraven v těchto strukturách:
20 % beletrie pro dospělé
15 % beletrie pro děti
15 % naučná literatura pro dospělé
10 % naučná literatura pro mládež
8 % jazyková učebnice

8 % turistický nebo cestovní průvodce
4 % mapa
4 % jazykový slovník
4 % audiokniha (volitelně CD, DVD, online)
4 % hudebnina (volitelně notová partitura, zpěvník)
4 % pokračující dílo vydané v posledních pěti letech (min. rozsah 3 díly)
4 % pokračující dílo vydávané kontinuálně od roku 1970 (pro účely zkoušky pouze vybrané ročníky z aktuálně vydané produkce)

Z hlediska jazykového musí soubor obsahovat:
70 % dokumentů v českém jazyce
10 % dokumentů v anglickém jazyce
10 % dokumentů v dalších jazycích Evropské unie
10 % dokumentů ve slovenském jazyce

Z hlediska formy se musí jednat o:
80 % dokumentů v papírové formě
20 % dokumentů v elektronické formě (volitelně CD, DVD, online)

Z hlediska náročnosti katalogizace se musí jednat o:
20 % dokumentů s více než dvěma původci (fyzická osoba či korporace)
30 % dokumentů vydaných v rámci edice
50 % dokumentů vybere autorizovaná osoba libovolně

Pro ověření kompetence Orientace v aktuálně vydávaných titulech budou pro splnění kritérií vybírány dokumenty vydané v České republice a zemích Evropské unie. Pro ověření kompetence Orientace v nakladatelské politice v České republice písmeno a) připraví autorizovaná osoba soubor 30 publikačních profilů předních českých nakladatelství, z nichž bude pro účely zkoušky vybráno 5. Pro ověření kompetence Orientace v aktuálně vydávaných titulech připraví autorizovaná osoba soubor 5 dokumentů.

Pro ověření kompetence Orientace v základních elektronických informačních zdrojích, písmena a) a b) připraví autorizovaná osoba seznam webových adres portálů z prostředí veřejného internetu a národních elektronických informačních zdrojů, které mohou být předmětem zkoušky. Z tohoto seznamu budou pro účely zkoušky vybrány pro kritérium a) jeden zdroj a pro kritérium b) tři zdroje. Pro ověření kritéria c) vyhledává uchazeč v Souborném katalogu České republiky nebo v centrálních knihovních portálech. Za klíčové údaje pro vyhledání monografie se považuje jméno autora, název knihy, část názvu knihy, ISBN (International Standard Book Number, mezinárodní standardní číslo knihy). Při ověřování kritéria je nutné zadat dva různé typy klíčových údajů směřujících ke dvěma různým monografiím. Výběr příkladů se musí pohybovat v rámci aktuální knižní produkce vydané nejdéle dvacet let zpětně.
Pro ověření kompetence Pořádání knihovních fondů připraví autorizovaná osoba 30 dokumentů pro splnění kriteria b).

Uchazeč není předem informován o tom, jaké konkrétní dokumenty budou vybrány. Jednotlivé dokumenty je možné využít opakovaně v různých okruzích otázek. Seznam dokumentů využitelných pro ověření konkrétního kritéria je součástí přípravy zkoušky. Tam, kde jsou tyto dokumenty při zkoušení využity, je u části zkoušky uvedeno, kolik dokumentů má být k ověření kompetence předloženo.

Ověřování kritérií praktickým předvedením může mít písemnou formu nebo formu praktického předvedení určité činnosti; v tomto případě po zadání uchazeč činnost provádí a zároveň komentuje a zdůvodňuje postup práce.

Všechna kritéria, která jsou ověřována formou praktického předvedení, simulují reálnou činnost v práci knihovníka v přímých službách. Pro praktické předvedení zajistí autorizovaná osoba příslušné dokumenty, aby uchazeč pracoval s konkrétními reálnými příklady.

Každé praktické předvedení je hodnoceno celkově 100 body; 50 bodů může uchazeč získat za průběh práce, rychlost a přesnost pracovních postupů, maximálně 50 bodů za výsledek.

U kritérií, která jsou ověřována písemným a ústním ověřením, se hodnotí věcná správnost výsledků, obsah textu a úroveň vyjadřování.
Hodnocení pro písemné a ústní ověření je stanoveno na 100 bodů.

Kritérium je splněno, pokud za něj uchazeč získá alespoň 50 % možných bodů.

Součástí protokolu o zkoušce je záznam o ústní zkoušce s vyznačením toho, do jaké míry byly tyto požadavky naplněny. U ověření praktickým předvedením je v záznamu u zkoušky rozepsáno bodové hodnocení podle dílčích kritérií, u ústního nebo písemného ověření je uveden celkový počet bodů.

Hodnocení

Revize knihovního fondu v knihovnách s lokální a regionální působností
1x písemné ověření, 100 bodů
3x ústní ověření, po 100 bodech, celkem 300 bodů
Celkem 400 bodů

Ovládání automatizovaného knihovního systému v relevantních modulech
2x ústní ověření po 100 bodech, celkem 200 bodů
Celkem 200 bodů

Orientace v nakladatelské politice v ČR
4x praktické předvedení po 100 bodech, celkem 400 bodů
Celkem 400 bodů

Evidence, katalogizace a adjustace v knihovnách s lokální působností
2x písemné ověření po 100 bodech, celkem 200 bodů
1x ústní ověření, 100 bodů
Celkem 300 bodů

Odborná komunikace se čtenáři, uživateli a zákazníky v knihovnách
2x praktické předvedení po 100 bodech, celkem 200 bodů
1x ústní ověření, 100 bodů
Celkem 300 bodů

Orientace v aktuálně vydávaných titulech
2x praktické předvedení po 100 bodech, cekem 200 bodů
Celkem 200 bodů

Zpracování jmenného katalogizačního záznamu dle platných standardů
5x praktické předvedení po 100 bodech, celkem 500 bodů
1x ústní ověření, 100 bodů
2x praktické předvedení a ústní ověření po 100 bodech, celkem 200 bodů
Celkem 800 bodů

Formální a obsahová analýza textu, rychlé čtení
3x praktické ověření po 100 bodech, celkem 300 bodů
Cekem 300 bodů

Orientace v základních elektronických informačních zdrojích
1x praktické předvedení a ústní ověření, 100 bodů
1x ústní ověření, 100 bodů
1x praktické předvedení, 100 bodů
Celkem 300 bodů

Poskytování výpůjčních služeb v knihovnách s lokální a regionální působností (včetně meziknihovních)
4x ústní ověření po 100 bodech, celkem 400 bodů
2x praktické předvedení po 100 bodech, celkem 200 bodů
Celkem 600 bodů

Pořádání knihovních fondů

1x ústní ověření, 100 bodů
1x praktické předvedení, 100 bodů
Celkem 200 bodů

Celkově může uchazeč získat 4000 bodů. **Pro úspěšné splnění zkoušky je potřeba dosáhnout alespoň 75% úspěšnosti, tj. 3000 bodů.**

Autoři standardu

Autoři kvalifikačního standardu

Kvalifikační standard profesní kvalifikace připravila SR pro kulturu, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:
Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP)
Národní knihovna ČR
Národní technická knihovna
Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze
Zemědělská a potravinářská knihovna ÚZEI
Městská knihovna Kutná Hora
Knihovna Kroměřížska
Univerzitní knihovna ZČU
Jihočeská vědecká knihovna